

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

221. An Sacerdos, quando ante consecrationem extendit manus super Calicem, & Hostiam, dicens Hanc igitur oblationem; an, inquam, tunc debeat pollices subtus manus, vel supra in modum Crucis tenere? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

mer. 192. & 203. Sed nouissimè has quæstiones pertractans P. Bernal de Sacram. disp. 29. sect. 2. num. 11. sic ait: Assero tertio. Si materia sit propè, nec tamen queat in se, vel in alio, cum quo moraliter faciat unum, sensu aliquo à Sacerdote percipi, necesse est, vt vel aliquo alio signo ab ipso designetur, vel per aliquod artificium actum, & re ipsa ab eo sentiatur; Declaro partes ambas in pane, qui esset trans parietem. Non enim esset sufficienter sensibilis, vt validè consecrari posset, quidquid reclamet Maior: quia nec possit sentiri in se ipso, vt supponimus, nec in pariete, quia cum isto non faceret unum per se. Cæterum validè consecraretur, si Sacerdos extenso intra parietem brachio, & intento in eum panem digito consecrationis formam proferret: vel si disposito vno, vel altero speculo panem illum actum conspiceret. Similiter non posset panem à tergo positum validè consecrari nuda verborum prolatione: quia non est aptè præsens, vt designetur pronomine *Hic*, aut *Hoc*: si tamen digitum in eum conuerteret, vel ipsum in speculo conspiceret, validè consecraret. Nam & nihil communius, & humano consortio accommodatius, quam rem à tergo existentem intento in eam digito eiusmodi pronomine afficere. Et rursus id quod per speculum cernitur non est intentionalis species, vt ex Philosophia suppono, sed obiectum ipsum, quod sui speciem emittit: proinde dum per speculū modo dicto conspiceret, optimè hoc nuncupatur. Inò quamuis species in speculo cerneretur, sufficeret ad validam materiam consecrationem; quoniam independentè ab ea, vel opposita opinione, quoties speculo vtrum ad rem à tergo, vel trans parietem conspiciendam, intento in speculum digito, dicimus. Hunc esse Petrum, & ipsissimum Petrum indicare censetur. Vnde à fortiori colligo, si panis post parietem positus odoratus Sacerdotis perciperetur, verè consecrandum. Quia rem, quam odore percipimus, pronomine *Hoc*, & *Hic*, aptissimè, & communissimè donamus, Hucusque Bern.

Sup. hoc supra in Resol. 199. §. vlt. & lege etiā Ref. not. seq. à principio.

2. Qui etiam n. 10. quærit, an panis in Sacrario contentus validè consecraretur, & puta distinguendum. Vel enim in Sacrario solum esset panis in tanta quantitate, vt Sacrarium, non iam Sacrarium, sed panis arca videretur, & tunc validè consecrari posset, quoniam aptè diceretur: *Hoc est panis*. Si tamen in Sacrario panis esset modicus, & simul esset alius iam consecratus, inualidè consecraretur, quoniam ineptè diceretur: *Hoc est naturalis panis*. Sicut incluso in supremo Sacrarj annulo, perperam diceremus ostenso pomo, iste est mundus. Rursus si solus esset panis non consecratus in ea quantitate, qua solet consecratus seruari, non consecraretur validè, quia de illo dici non posset: iste est panis, sicut nunc dicere non possumus, ostenso Sacrario clauso: Hæ sunt hostiæ consecratæ: At possumus dicere: Iste est Christus, velut ostenso Regis tentorio, iste est Rex? Ergo quia Christus in Sacrario non est modo naturali, ac proinde nec sicut Rex in tentorio, sed modo supernaturali factus cibus viatorum; proinde in appellationibus admittendis cibum imitatur. Hæc Bernal. Verum quoad hoc vltimum ego alibi satis probaui, quod pyxis plena particulis in Tabernaculo clauso non consecraretur validè à Sacerdote habere intentionem consecrandi; quam sententiam postea me tamen non citato tenuit P. Pasqualigus in 99. *Can. tom. 1. cent. 1. q. 30. per totam*. Verum nouissimè affirmatiuam sententiam, tanquam probabilem admittit Leandrus *Eucharist. tom. 2. tr. 7. disp. 8. q. 63. vbi sic ait*: An Hostia existens in Sacrario, aut Tabernaculo clauso possit validè consecrari. Probabiliter respòdeo: Possit validè, (quamuis non licitè) si alias id sciret non ex

Allibi in Ref. præterita, & lege etiā §. not. præterita.

relatione alterius, sed ex semetipso. Quia (vt nuper est habitum) sufficienter demonstratur contentum per proximum continens: at in hoc casu Sacrarium, seu Tabernaculum est proximum continens: ergo illo demonstrato, demonstratur & contentum.

3. Nec contra hanc doctrinam potest deliniri argumentum ex dictis à nobis 2. *p. 1. §. 5. disp. 2. q. 1. nempe* quod absolutio data moribundo in domo inclusa, non sit valida: ergo nec in casu præsentis erit valida consecratio. Quia profecto, est dispar ratio, cum ibi, & absit præsentia sufficiens, cum tantum sit ex relatione alterius, & obstat prohibitio Clementis VIII. Hic vero & adest præsentia sufficiens, vt constat ex dictis, & non obstat prohibitio aliqua. Ita Leandrus. Sed ego non recedo à sententia, quam docui.

4. Sed si aliquis hic incidenter quærat, an hostia sub linteo sit materia consecrabilis. Negat Coniect. *de Sacram. q. 74. art. 2. dub. 1. n. 12*. Sed mihi placet sententia Leandri *vbi supra, q. 62*. Dico igitur, quod si hostia sit post linteum, ita vt linteum non se habeat continens, tunc etiam si alias cognoscatur, non potest consecrari. Quia tunc cum corporale illud se habeat tanquam continens, demonstratur continens, demonstratur & contentum. Nam per figuram metonymiam continens pro contento sumitur. Ita ille, qui citat Vasquez, quibus ego addo doctissimum Episcopum Araujo Dominicanum in 3. *p. D. tom. 2. q. 74. art. 2. dub. 2. n. 34. vbi sic ait*: De materia à tergo existente, si Sacerdos vertat faciem, vel manum illam teneat, tunc enim existimo consecrabilem esse eam doctissimis Theologis, quia videtur sic constitui coram Sacerdote: peccaret tamen grauius, quia ita consecraret, propter irreuerentiam, & propter peccatum non conficiendi hoc Sacramentum, cui nemo se exponere potest, saltem sine vrgenti necessitate, in qua, vt infra referam, licet vti materia non omnino orna, iuxta aliquos Doctores, nec materia inter quam, & consecrantem interponatur aliquod corpus opacum, quod non se habeat per modum continens, vel operculi, tunc illis relinquatur talis materia incipit, vt designetur pronomine, *hoc*. Dixi quod si talis corpus non habeat se vt continens, vel cooperulum; nam si hoc munus gerat, non obstat, continens namque, & cooperulum non tollunt quin contentum, & cooperulum designetur pronomine, *hoc*, propriè enim, & vtriatè pronomem, *hoc*, prolaturus oper continens, & cooperulum, designat rem contentam, & cooperatam. Ita Araujo.

RESOL. CCXXI.

An Sacerdos, quando ante consecrationem, extendat manus super calicem, & Hostiam dicens: Hanc igitur oblationem, an inquam tunc debeat polliceri iuxta manus, vel supra in modum crucis verare? Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 104.

§. 1. Decisionem huius casus non facile appol. Auctores inuenies, & de illo olim ego interrogatus fui ab Excellentissimo Principe D. ANTONIO ARAGONA, ET MONCATA Duce Montis alti, heu quondam Domino meo amantissimo. Plures Patres Societ. Jesu, tunc pollices in tali casu salutaris manus tenendos esse docuerunt.

2. Sed ego contrariam sententiam mordicus sustinui; & ita tenet, & fuisse decilum Rotæ testatur Petrus de Reyna in *ceremon. de la Missa 12. cap. §. 8. num. 4. littera Q.* & Ioannes Alcozer *Missæ ceremon. 176.*

trah. 2. gloss. 8. ubi sic asserunt. [Quando dize el celebrante, *Hanc igitur oblationem*, &c. ha de tener la palma de las manos sobre la Hostia y calix, no pegadas al calix, sino en el ayre, cerca del, que esso quieren dezir aquellas palabras, *versus, ac supra calicem*. Y los pulgares han de estar en la parte superior cruzados, el derecho sobre el izquierdo, como se responde en Roma.] Ita supradicti DD. Et ita observatur in tota nostra Religione, & etiam observabat supradictus Religiosissimus PRINCEPS, cuius preclaras virtutes, & generis magnitudinem, silendo venerabor, quia ut asserbat de Imperatrice Placidia Cyrill. Alexand. lib. de fid. omnis sermo noster eius nobilitate inferior est, & scatur abque rubore se viduum. Verum pro nunc satis mihi felicitate erit huic meorum Resolutionum Moralium tertie parti cum Augusto eius NOMINE finem imposuisse.

RESOL. CCXXII.

Olim allata fuerunt mihi dua dubitationes. An Sacerdos qui omittet in consecratione particulam enim, conficiat Sacramentum, vel saltem peccet mortaliter. Secundo, quid sit dicat: Hic est enim Calix, S, pro X, utendo. Et deducitur, an si Sacerdos dicendo tantum, Te absolvo, & relinquet, in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, secluso scandalo, & contemptu peccet mortaliter? Et quid, si in forma Baptismi omittet Amen, Ego, In, & diceret: Baptizo te nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, an ratione paruitatis materia non peccet mortaliter? Et an Sacramentum Baptismi ministratum sub hac forma, Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filia, & Spiritus Sancta, sit validum? Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 14.

etiam si id faciat ex contemptu, non peccabit mortaliter, dummodo contemptus sit intra limites illius levis materiae. Etenim contemptus diuinae legis, determinatus ad materiam peccati venialis, solum est culpa venialis. Et Soto existimat hoc esse probabile. Quo fit, ut qui in forma Eucharistiae praetermitteret illam particulam enim, non peccaret mortaliter. Haec Cabrera. Sicut etiam, ut notat Valent. ex Soto rom. 4. disp. 7. q. 1. punct. 3. si Sacerdos dicendo tantum Te absolvo, &c. relinqueret, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, secluso scandalo & contemptu, non peccaret mortaliter. Et secundum Bonac. & alios de sac. disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 16. qui in forma Baptismi omittet, Amen, Ego, In, & diceret, Baptizo te nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ratione paruitatis materiae, non peccaret mortaliter. Et haec circa primam dubitationem.

3. Quoad secundam, respondi eodem pacto, nempe Sacerdotem conficere sacramentum, & non peccare nisi tantum venialiter, secluso scandalo, & contemptu. Ita Pitigian. in 4. sent. p. 2. disp. 3. q. 2. art. 14. Ratio est, quia illa littera S, communi modo concipiendi, non tollit significationem substantialem. Quamuis enim in rigore vox illa, calix, habeat aliam significationem, quam calix, tamen quatenus profertur in ipso actu consecrationis vini, significat calicem ex communi modo percipiendi, & per consequens deprauiatio, & corruptio illius vocis, non reddit irritum sacramentum, nam talis variatio non censetur substantialis, sed accidentalis. Habeo pro hac opinione omnes illos Authores, qui asserunt sacramentum Baptismi administratum sub hac forma, Ego te baptizo in nomine patris, Filia, & Spiritus sancta, validum esse. Hi sunt D. Thom. in 3. p. q. 60. art. 7. ad 3. Angel. ver. Baptisma, 2. n. 15. Tabiena eod. verb. 3. n. 15. D. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 23. § 3. Sotus in 4. disp. 1. q. 1. art. 7. Suar. & alij. Excusabitur etiam, ut dixi, a peccato mortali ratione leuitatis materiae. Salua, &c.

Sup. his in tom. 1. tr. 4. Ref. 7. signa ter prope finem, &c. & pro dictione Ego, contem in hoc textu in tom. 1. tr. 1. Ref. 4. §. 1. in fine, & in Resol. 60. §. Tertio. ante medium, & ver. Cerrum est, & pro dictione Amen, in praedicto §. & ver. & pro particula In, ibi in Ref. 17.

Sup. hac forma in tom. 1. tr. 4. Ref. 5. §. Dico igitur, ante medium, & ver. Maior constat, & in alio §. eius not.

RESOL. CCXXIII.

An si quis in omnibus tribus Missis dici solitis successiue, & immediate in die Natiuitatis Domini relinqueret particulam enim, in consecratione Corporis, vel Sanguinis, peccaret mortaliter? Et supponitur omittentem in consecratione particulam enim, in ceteris diebus, & Missis: non peccare mortaliter, secluso scandalo & contemptu. Sed quid est dicendum, si supradicta tres Missae in die Natiuitatis Domini non dicantur successiue, & immediate una post altera, sed prima dicatur post mediam noctem, altera in Aurora, & tertia tempore solis: an in isto casu, si celebrans Sacerdos omittet in consecratione in praedictis tribus Missis particulam enim, peccet mortaliter? Idem est dicendum in supradictis casibus, si in qualibet Missa diei Natiuitatis Domini Sacerdos omittet in Canone tria nomina alicuius Sancti. Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 3. 2. alias 31.

§. 1. Suppono contra Reuerendiss. Candidum 10. 3. disp. 2. art. 4. dub. 4. & alios, omittentem in consecratione particulam Enim, non peccare mortaliter, secluso scandalo, & contemptu, quia illa omisso videtur materia leuis, & ita tenent Doctores, quos etiam me citato adducit Leandrus de sac. tom. 2. tr. disp. 9. q. 4. & me citato Dicaillus de sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 3. dub. 5. n. 63. & me citato Auerla de Sac. Euch. 9. 6. sect. 2. & me citato Martin. de San Ioseph in Mon. Confess. to. 1. lib. 2. tr. 3. de Euch. n. 4. & me citato Garz.

Sup. hoc, quod hic supponitur in Ref. praeterita, & in Ref. seq. in fin. §. D. xi. & in Refol. 1. post seq. §. vii. & in to. 1. tr. 1. Ref. 4. §. 1. & in Refol. 17. §. vii. cursum in principio.

M in

§. 1. Ad primam dubitationem responderet Fernandez in suo exam. theolog. p. 3. c. 4. §. 6. n. 2. & Didac. Nugnus in 3. p. tom. 1. q. 78. art. 2. dictum Sacerdotem conficere Sacramentum, sed peccare mortaliter. Et si arguas, ait ille, contra hoc, quoniam illa particula est res leuissima, & ex alia parte vere sacramentum conficitur sine illa: Ergo licet habeat forma aliquam imperfectionem, sine illa, erit tamen imperfectio leuissima, atque adeo ex paruitate materiae, erit tantum peccatum veniale illam omittente. Respondetur, quod licet illa particula secundum se sit leuissima, tamen propt. continetur in forma, res grauis est, quoniam maxime conueniebat ad excellentiam istius Sacramenti, ut expressè significaretur certitudo consecrationis, & vniuersa Ecclesia ponit illam particulam, tanquam rem grauem. Haec Nugnus. 2. Sed ego his non obstantibus, consuli talem Sacerdotem conficere sacramentum, & contra Nugnum peccare tantum venialiter: nam sine illa particula enim, adhuc saluatur sensus ipsius formae. Ergo. Et leuitas materiae excusat a peccato mortali: & ita sentiunt Henriquez lib. 8. cap. 16. n. 4. Coninch in 3. part. q. 78. art. 2. dub. 2. n. 37. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 59. sect. 1. Sed ponam hic pro tollendis scrupulis aurea verba Petri de Cabrera in 3. part. de sacram. q. 60. art. 8. disp. 2. n. 2. Quando mutatio (ait ille) & secundum rei veritatem, & secundum estimationem ipsius ministri, accidentaliter se habet ad formam sacramenti, nec tollit eius veritatem, tunc minister peccabit tantum venialiter propter leuitatem materiae immutatae, vel additae. Imò crederim, quod Tom. II.